

Guillelmus de Leus (fl. 1287-1309; m. 1318 ca.)

BISLAM 2; CUP II, n. 674, p. 137; DHGE, XXII (1988) col. 935 [T. Kaeppli]; Glorieux, *Faculté* p. 169; Glorieux, *Répertoire*, I p. 213; Kaeppli, II p. 108-109; Lohr, XXIV pp. 201-202; Lohr-Colomba I.1, p. 175. Stephanus de Salamiaco et Bernardus Guidonis, *De quatuor in quibus Deus Praedicatorum ordinem insignivit* ed. Th. Kaeppli, Roma 1949, p. 133 (MOPH XXII); Philippus a Limborch, *Liber sententiarum inquisitionis Tolosanae*, Amsterdam 1692, pp. 7-8; F. Ehrle, *Historia bibliothecae Romanorum pontificum tum Bonifatianae tum Aveninensis*, Roma, 1890, pp. 321 et 397; C. Douais, *Acta capitulorum provincialium Ordinis fratrum Praedicatorum*, Toulouse 1894, pp. XCV, 250, 266, 285, 298, 312, 333, 356, 360, 374, 396, 403, 479; Id., *Essai sur l'organisation des études dans l'Ordre des Frères Prêcheurs*, Paris-Toulouse 1884, pp. 129-30, 222, 225-26, 236, 244-45, 248; Id., *Les Frères Prêcheurs en Gascogne*, Paris-Auch 1885, pp. 15, 114, 418; A. Pelzer, *Guillaume de Leus (de Levibus), frère prêcheur de Toulouse in Aus der Geisteswelt des Mittelalters. Studien und Texte Martin Grabmann zur Vollendung des 60. Lebensjahres von Freunden und Schülern gewidmet II*, Münster i. W. 1935 (BGPMA Suppl. III), pp. 1065-1079 (deinde in *Études d'histoire littéraire sur la scolastique médiévale. Recueil d'articles mis a jour a l'aide des notes de l'auteur par A. Pattin et E. Van de Vyver*, Louvain-Paris 1964, pp. 392-410).

1. ***Commentarium in Sententias Petri Lombardi I-III*** (deperditum)

REF.: Kaeppli, 1531

STU: A. Pelzer, *Guillaume de Leus* cit., pp. 1073, 1075-76 (pp. 401, 404-405)

Nota: Guillelmus loquitur de isto commentario in Expositione totius libri de causis, in Vat. Borgh. 352, ff. 50r, 59v, 77v et 87r, et in Expositione sex decretalium, in Vat. Borgh. 165, ff. 7r et 12r (vd. Pelzer, *ivi*)

Scriptum et expositio totius libri de causis vd. *Expositio in librum de causis*

Liber causarum vd. *Expositio in librum de causis*

Liber de expositione bonitatis purae vd. *Expositio in librum de causis*

2. ***Expositio in librum de causis*** (1305-1309)

REF.: Kaeppli, 1532

Inc.: "Reverendo et in cultu christianae religionis fideli devotione eximio non tam generis nobilitate quam morum honestate praeclaro domino Petro de Capella...sacrosanctae et Romanae Ecclesiae cardinali... frater Guillelmus de Levibus Ordinis fratrum praedicatorum natione Tolosanus" (*Ep. nuncup. ad Petrum de Capella, cardinalem episcopum Praenestinum*)

Inc.: "Circa expositionem autem supradicti libri de causis sic procedo, primo praemitto totam propositionem de grossa littera textuali" (*Prol.*)

Inc.: "Omnis causa primaria... Sicut dicit Philosophus in libro Physicorum duae sunt causae entium, scilicet intellectus et natura, ita quod secundum Philosophum opus naturae est opus intelligentiae" (*Text.*)

Expl.: Explicit igitur liber de de causis divisus per theoremata continens in se XXXII propositiones... et imperium quasi causae primariae et universali cum

Patre et Spiritu Sancto in saecula saeculorum. Amen. Explicit scriptum et expositio totius libri de causis”

MSS: Città del Vaticano, Biblioteca Apostolica Vaticana, Borgh. 352, ff. 1-87v (saec. XIV in.).

ED: A. Pelzer, *Guillaume de Leus* cit., pp. 1071-75 (pp. 400-404) (*fragm., cum tabula XXXI quaestionum*)

STU: A. Pelzer, *Guillaume de Leus* cit. pp. 1069, 1071, 1073-74 (pp. 396, 399-400, 402-3); A. Maier *Der Katalog der päpstlichen Bibliothek in Avignon vom Jahr 1411 in Ausgehendes Mittelalter. Gesammelte Aufsätze zur Geistesgeschichte des 14. Jahrhunderts* III cur. A. Paravicini Bagliani, Roma, Edizioni di Storia e Letteratura 1977, pp. 77-157 [p. 154, item n. 622] (Storia e letteratura. Raccolta di studi e testi 138) (= AHP 1 (1963), pp. 99-177); Id., *Der letzte Katalog der päpstlichen Bibliothek von Avignon (1594)*, ivi pp. 187-248 [p. 224, item n. 146] (etiam Roma, 1952, Sussidi eruditi 4); C. D'Ancona Costa *L'uso della «sententia Dionysii» nel commento di s. Tommaso e di Egidio Romano alle proposizioni 3, 4, 6 del «Liber de causis»* Medioevo 8 (1982 ma 1985), pp. 1-42; D. Carron-Faivre, *Guillaume de Leus, commentateur du Liber de causis* in “Bulletin de philosophie médiévale” 54 (2012), pp. 297-331.

3. **Expositio sex decretalium** (1305-1309)

REF.: Kaeppli, 1533

INC: “Sicut omnis sapientia a domino deo est, ut dicitur Ecclesiastici primo sic etiam conveniens est omnem doctrinam sapientialem...(*ep. nunc. ad card. Petrum de Capella*)

INC: “In hac autem decretali premittitur rubrica in qua continetur summarie tractatus et intentio totius decretalis” (inc. exp. decretal.)

EXPL.:”Explicit totalis expositio istius decretalis necnon omnium sex decretalium quas per ordinem exposui sicut eas in hoc anno in scolis iuristarum Domino largiente”

ED.: Pelzer, *Guillaume de Leus* cit. pp. 1076-79 (pp. 405-409) (Epist. nunc. et fragm.)

MSS. Vat. Borgh. 165, ff. 1r-35v

STU: Kaeppli II.109; Pelzer, *Guillaume de Leus* cit., pp. 1076-79 (p. 405, 407-410); A. Maier, *Der letzte Katalog der päpstlichen Bibliothek von Avignon (1594)* cit., p. 236 (item n. 232).

Nota: In hac lectura invenitur expositio de decretalibus *Firmiter* et *Damnamus* papae Gregorii IX, (*Decret. Lib. I, 1.1-2*); *Fideli* Bonifatii papae VIII (*Lib. Sext. I.1.1*); deinde *Cum Marthae*, *De homine* et *In quadam* Gregorii papae IX (*Decret. Lib. III.41.6-8*). In fine Guillelmus noster adnotat: “Quia vero tres ultimae decretales ... tractant de sacramento altaris ego premissae expositioni iam per me hic completae subiunxit ordinatam expositionem circa officium missae ... et etiam totam historiam ... Dominicæ passionis” (Vat. Borgh. 165, ff. 35v-36r), de quibus vd. infra 3 A et 3 B. Infra, in f. 42v invenitur explicit totius collectionis: “Explicit expositio primae decretalis primi libri... et infra expositio totius missae et ordinatio historiae passionis Christi quae editae sunt a fratre Guillelmo de Lieus ordinis fratrum praedicatorum” (vd. Pelzer, *Guillaume de Leus* cit., p. 1079 (p. 409).

3 **A - *Expositio circa officium missae et horas canonicas***

Kaeppli, 1533

INC: "Dicit apostolus I ad Timotheum 2: Obsecro primum omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones ubi dicit Glossa"

EXPL.: "imploratur misericordia Dei que procedit et subsequitur nos et perducit nos ad regnum. Explicit expositio missae

MSS. Vat. Borgh. 165, ff. 36r-40v

STU: Kaeppli II.109; Pelzer, *Guillaume de Leus* cit., p. 1179 (p. 409); A. Maier, *Der letzte Katalog der päpstlichen Bibliothek von Avignon (1594)* cit., p. 236 (item n. 232).

Nota: In ista opera multa Guillelmus noster traxit de *Speculo Ecclesiae* Hugonis de Sancto Caro (vd. A. Maier, *Der letzte Katalog* p. 236).

3 **B *Ordinatio historiae passionis Christi***

Kaeppli, 1533

INC: "Circa historiam passionis Christi sciendum quod praeceptum erat in lege Exodi XII ut per V dies ante festum paschae"

EXPL.: "ut sic purgati corde, ore et opere dignas demus Deo laudes. Amen".

MSS. Vat. Borgh. 165, ff. 40v-42v

STU: Kaeppli II.109; Pelzer, *Guillaume de Leus* cit., p. 1179 (p. 409)

4. ***Tractatus de praedestinatione electorum et reprobatione malorum***

REF: Kaeppli, 1534

INC: "Maiores ecclesiae causas"

EXPL.: "Explicit etiam tractatus a fratre Guillelmo de Liens ordinis fratrum praedicatorum et lectore eorundem fratrum conventuo Tholosano"

MS: Tortosa, Catedr. 229 (saec. XIV), ff. 62-82

STU: Kaeppli II. 109; E. Bayerri Bertomeu, *Los Códices Medievales de la catedral de Tortosa. Novísimo inventario descriptivo*, Barcelona 1962.

Nota: Ex Registro Angioino 201, f. 67 constat Guillelmum nostrum promotum fuisse ad dignitatem episcopalem in Thermulana sede et die 18.III.1313 in praesentia regis Roberti celebravit novam missam episcopalem, sicut etiam legitur in "Archivio storico per le province Napoletane 11 (1886), p. 176. (Cfr. Kaeppli II.108). M. Grabmann, *De Summae D. Thomae Aquinatis theologicae studio in ordine fratrum praedicatorum iam saeculis XIII et XIV vigente* in *Miscellanea Dominicana in memoriam VII anni saecularis ab obitu Sancti Patris Dominici*, Romae 1923, p. 160, perperam Guillelmo nostro tribuit etiam scriptum De intellectu quod invenitur in Vat. Lat. 4287, ff. 52r-57r; contra est opus Aegidi Romani, *De purificatione intellectus possibilis* (vd. Pelzer, *Guillelmus de Leus* p. 1070 (p. 399).